

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/535/2015
Identifikačné číslo spisu:	5613208640
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5613208640.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Z., bývajúceho v E., proti žalovanej Rapid life životnej poisťovni, a.s., so sídlom v Košiciach, Garbiarska 2, zastúpenej advokátskou kanceláriou MST PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Laurinská 3, v mene ktorej koná JUDr. Martin Timcsák, konateľ a advokát, o zaplatenie 2 124,74 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 5 C 307/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. marca 2015 sp. zn. 7 Co 831/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. marca 2015, sp. zn. 7 Co 831/2014 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 10. júla 2014 č.k. 5 C 307/2013-180 vo výroku, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 971,02 € s príslušenstvom, vo výroku o trovách prvostupňového konania a vo výroku o trovách odvolacieho konania a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 10. júla 2014 č.k. 5 C 307/2013-180 zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 1 153,72 € a úrokov z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 48,82 € od 4.5.2013 do zaplatenia. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 971,02 € a úroky z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 2 075,92 € od 4.5.2013 do 8.10.2013 a zo sumy 971,02 € od 9.10.2013 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Konštatoval, že v danom prípade bola uzatvorená poisťná zmluva, ktorú treba považovať za spotrebiteľskú zmluvu. Súčasťou zmluvného dojednaní bola tiež rozhodcovská doložka, podľa ktorej všetky vzájomné spory z poistenia budú prejednávané v rozhodcovskom konaní. Žalobca nebol oboznámený s právnymi účinkami takéhoto dojednaní, ničím si ho nevymienil a nijako nemohol meniť jeho obsah. Rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná a nemá písomnú formu a je obsiahnutá vo všeobecných poisťných podmienkach, ktoré nie sú podpísané zmluvnými stranami. Takto dojednaná rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Prvostupňový súd konštatoval, že neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách sú absolútne neplatné. Nakoľko rozhodcovská zmluva nie je uzatvorená platne, nemožno od nej ani platne odstúpiť a preto je daná právomoc všeobecného súdu na rozhodnutie vo veci. Vo veci samej súd prvého stupňa svoje

rozhodnutie odôvodnil tým, že v časti zastavenia konania o zaplatenie sumy 1.153,72 € a úroku z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 48,82 € od 4.5.2013 do zaplatenia rozhodol z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom, ktorému prislúcha tento dispozitívny úkon. Ďalej uviedol, že sporným medzi účastníkmi konania bola výška plnenia. Pôvodne bolo poistné dohodnuté vo výške 276,- Sk mesačne a poistná suma pre prípad dožitia 60.340,- Sk. V zmysle dodatku s účinnosťou od 9.3.2003 bolo poistné zmenené na výšku 316,- Sk a poistná suma pre prípad dožitia na sumu 64.010,- Sk. Na základe žiadosti z 11.7.2007 došlo k zníženiu poistného zo sumy 316,- Sk na sumu 276,- Sk a poistná suma pre prípad dožitia sa nemenila, zostala v sume 64.010,- Sk. Teda aj napriek zmene finančného parametra ohľadne poistného, žalobcovi naďalej zostalo zachované právo na vyplatenie poistnej sumy pre prípad dožitia v pôvodne žalovanej výške. Súd prvého stupňa zdôraznil, že žalovaná si nesplnila povinnosť tvrdenia rozhodujúcich skutočností. Súčasne poznamenal, že žalobca bol v legitímnom očakávaní, že mu bude vyplatená poistná suma tak, ako bola dohodnutá pri dodržaní všetkých poistných podmienok. Neakceptoval argumentáciu žalovanej, že pristúpením žalobcu k VPP z roku 2007 zároveň žalobca súhlasil so zmenou výpočtu poistnej sumy, ktorá mu napokon bola vyplatená. Uviedol, že tak zásadná otázka, akou je zmena finančných parametrov poistenia, konkrétne výšky poistnej sumy (na ktorej vyplatenie mal žalobca nárok v prípade vzniku poistnej udalosti) nemôže byť riešená žalovaným spôsobom, že žalobca požiadal o zníženie poistného, pričom žiadosť je vopred pripravený formulár, do ktorého sa dopĺňajú údaje a súčasťou tohto formulára je drobnými písmenami podstatne menším písmom ako v prípade žiadosti o zníženie poistného uvedené, že žalobca súčasne pristupuje k novým VPP, ktoré inak upravujú spôsob výpočtu poistnej sumy. Takýto postup je nevyhnutné vyhodnotiť ako rozporný s dobrými mravmi, ku ktorému došlo krátko pred koncom platenia poistného. Súd prvého stupňa uzavrel, že žalovaná nepreukázala, že účastníci konania sa platne dohodli na zmene poistnej zmluvy, na základe ktorej vzniklo žalobcovi právo na poistné plnenie v inej (nižšej) sume ako vo výške 2.124,74 €. Keďže si žalovaná nesplnila svoju zmluvnú povinnosť, súd ju zaviazal zaplatiť žalobcovi dohodnutú poistnú sumu pre prípad dožitia zníženú v dôsledku čiastočného späťvzatia. Z dôvodu omeškania žalovanej s plnením dlhu vzniklo žalobcovi zo zákona právo na zaplatenie úrokov z omeškania. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom 25. marca 2015 sp. zn. 7 Co 831/2014 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 971,02 € s prísľusenstvom a vo výroku o trovách konania potvrdil. Rozsudok v nenapadnutej časti, pokiaľ konanie v časti o zaplatenie sumy 1 153,72 € a prísľusenstva zastavil, ponechal nedotknutý. Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že sa v zásadných a rozhodujúcich zisteniach a záveroch stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie vecnej správnosti len zopakoval niektoré podstatné skutočnosti. Aj podľa názoru odvolacieho súdu spôsobuje rozhodcovská doložka upravená vo VPP značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, nakoľko cieľom doložky ako je formulovaná je dosiahnuť, aby všetky prípadné spory medzi zmluvnými stranami boli prejednávané výlučne rozhodcom. Z tohto dôvodu je v rozpore s dobrými mravmi a je absolútne neplatná. Rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne a nebolo preukázané, že žalovaná riadne oboznámila žalobcu s obsahom týchto VPP. K námietkam žalovanej uviedol, že porušenie § 118 ods. 2 O.s.p. žiadnym spôsobom nediskvalifikuje účastníka robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávaní veci vyplýva aj z obsahu zápisníc o pojednávaní pred súdom prvého stupňa, keď súd vykonal dokazovanie výsluchom právneho zástupcu žalovanej, žalobcu, oboznámením sa s predloženými listinnými dôkazmi účastníkov a v závere pojednávania účastníkov vyzval, aby zhrnuli svoje návrhy. Nevykonanie dokazovania navrhnutým svedkom súd prvého stupňa náležite odôvodnil. Žalovanú písomne vyzval, aby špecifikovala jednotlivé položky svojho výpočtu poistnej sumy, čo nevykonala. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, v jeho potvrdzujúcej časti, podala dovolanie žalovaná. Navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a konanie zastavil alebo aby napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 237 ods. 1 písm.

a/ O.s.p., t.j., že vec nepatrí do právomoci súdov, § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., t.j., že sa jej postupom odvolacieho súdu odňala možnosť konať pred súdom, ako aj z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Uviedla, že podľa § 103 a § 104 O.s.p. musí súd skúmať otázku svojej právomoci ex offio, pretože jej nedostatok je neodstrániteľnou vadou konania spôsobujúcou jeho zastavenie. Súd prvého stupňa bol preto povinný konanie o podanej žalobe žalobcu zastaviť. Keďže odvolací súd túto vadu neodstránil, napadnutý rozsudok nie je zákonný a ani správny. Poznamenala, že súd prvého stupňa opomenul účastníkov oboznámiť podľa § 118 ods. 2 O.s.p. a odvolací súd túto vadu neodstránil, čím súdy odňali žalovanej možnosť konať pred súdom. Súd prvého stupňa taktiež nevykonával dôkaz ňou navrhnutý, čo viedlo k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci. Podľa jej názoru bola rozhodcovská doložka dojednaná individuálne a formulovaná tak, že poisťencovi priznávala aj možnosť neprijíť navrhované zmluvné dojednanie. Súdy aplikovali vnútroštátne normy chrániace spotrebiteľa, mali však aj náležite aplikovať a interpretovať smernicu 93/13/EHS. Podľa jej presvedčenia nemôže súd v dôsledku individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu zamietol dovolanie žalovanej.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte právny názor nevyslovil. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať alebo rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závažný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalovanej sa písomne vyjadril žalobca podaním zo 7. novembra 2014 (čl. 238 spisu). Žalovaná (dovolateľka) ale nemala možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd jej toto vyjadrenie žalobcu nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovanej došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu jej možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.